

Boekverslag Twee vrouwen (Harry Mulisch)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

A. Beschrijving

Primaire gegevens

Auteur:	Harry Mulisch
Titel:	Twee vrouwen
Verschenen in:	1975
Aantal blz.:	156
Leestijd:	ongeveer 6 uur (?)
Uitgelezen op:	29 april 2001

Verantwoording van de keuze

Ik had op het begin twee boeken in mijn hoofd die me wel interessant leken: 'Kort Amerikaans' en 'Twee vrouwen'. Toen heb ik me laten adviseren door mijn moeder en ik heb haar advies ook opgevolgd. Het is dus 'Twee vrouwen' van Harry Mulisch geworden. Hier had ik ook het voordeel dat we dit boek thuis hadden.

Verwachtingen vooraf

Ik dacht van tevoren wel dat het een mooi boek zou zijn, want mijn moeder heeft het wel een keertje gelezen en zij zei me dat het een mooi boek is. Maar helemaal zeker was ik er natuurlijk niet van, want niet alles wat mijn moeder mooi vindt, vind ik mooi. En voor haar was het al best lang geleden, dus was ze niet helemaal zeker van haar zaak.

Eerste reactie achteraf

Ik vond het een heel verrassend, ontroerend en mooi boek. Ik heb het in een keer uitgelezen! Ik vond het erg boeiend en natuurlijk overkomen, hierdoor kon ik me goed inleven en laten meeslepen.

Korte samenvatting van de inhoud

Het verhaal begint met de mededeling aan Laura dat haar moeder is gestorven. Laura's moeder woont in een bejaardentehuis in Nice, terwijl Laura in Amsterdam woont.

Laura is een gescheiden vrouw van 35 jaar. Op een dag komt ze de 22-jarige Sylvia tegen. Deze twee vrouwen krijgen een relatie en Sylvia komt bij Laura wonen. Sylvia's ouders weten niets van haar relatie met Laura en er wordt dan ook van alles aan gedaan, zodat ze het ook niet te weten komen. Na een tijd verlaat Sylvia Laura en trekt ze in bij Laura's ex-man Alfred Boeken. Laura is helemaal kapot van Sylvia's vertrek en denkt dat zij haar voorgoed heeft verlaten. Maar niets in minder want plots komt Sylvia zwanger terug. Ze vertelt haar dat ze enkel naar Alfred is gegaan om zwanger te raken voor Laura. Laura had immers een keer gezegd dat ze wel zou willen dat Sylvia zwanger van haar was. Laura is weer gelukkig, maar vindt wel dat Sylvia met Alfred moet gaan praten, want hij heeft voor haar zijn vrouw en kinderen verlaten. het gesprek lijkt goed te gaan, maar als Laura thuiskomt, is Sylvia vermoord.

Even later gaat Laura op weg naar Nice om haar moeder te begraven, maar onderweg (in Avignon) kan ze alles niet meer aan en blijft ze daar steken.

Boekverslag Twee vrouwen (Harry Mulisch)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

B. Verdieping

Tijd en ruimte

De periode waarin dit verhaal zich afspeelt is niet precies duidelijk, maar het speelt zich in ieder geval af rond de 70-er jaren. Er was toen namelijk veel te denken rond de homoseksualiteit. De vertelde tijd is ongeveer een half jaar. Het boek begint wanneer Sylvia en Laura elkaar ontmoeten in februari, en eindigt bij de vrouw waar Laura is onderweg naar Nice, dit was in augustus. Bij de vertelde tijd reken ik enkele korte fragmenten waarin jeugdherinneringen worden beschreven niet mee.

Het verhaal speelt zich op vele plaatsen af: de jeugdherinneringen in Leiden en de meeste tijd die Laura met Sylvia samen doorbrengt in Laura's kamer in Amsterdam. Het is een huis op een boven etage. Ook speelt zich een gebeurtenis af in de schouwburg en in een museum waar Laura werkt. De laatste plaats is Avignon, de plek waar Laura blijft steken als ze op weg is naar Nice.

Wijze van vertellen

Het verhaal is verteld in de ik-persoon. Die 'ik' is Laura. Je kent dus haar gevoelens, gedachten en gebeurtenissen. Het verhaal is niet-chronologisch. Er zijn voortdurend flashbacks, doordat Laura zich dingen herinnert. Het taalgebruik is niet moeilijk en er worden niet overdreven veel bijvoeglijk naamwoorden of bijzinnen gebruikt. Er wordt veel gebruik gemaakt van dialogen, waardoor er veel alledaagse taal wordt gebruikt. De lengte van de zinnen zijn ook heel afwisselend.

Thema en motieven

Het thema van het boek 'Twee vrouwen' is homoseksualiteit. Het boek gaat immers over een relatie tussen twee vrouwen. Een belangrijk deelthema is relaties in het algemeen, onder andere ouder-kind relatie. Dat blijkt uit de aandacht die is besteed tussen de relatie van Sylvia en haar moeder, maar ook uit de relatie tussen Laura en haar ouders.

Er is ook een mythisch idee te vinden in het boek: er wordt een duidelijke link gelegd met het verhaal van Orpheus en Eurydice en de relatie tussen Laura en Sylvia:

Orpheus en Eurydice hebben een prachrelatie, ze zijn allebei jong en knap en houden ontzettend veel van elkaar. Dan sterft Eurydice als gevolg van een slangenbeet. Orpheus kan het verdriet van dit verlies niet aan en besluit er wat aan te doen. Hij gaat naar de onderwereld en zorgt dat hij haar weer terugkrijgt. De tijd wordt overwonnen, Eurydice komt weer terug uit de dood. Ze mag weer naar de gewone wereld terug op de voorwaarde dat Orpheus tijdens de terugtocht niet achterom kijkt. Hij heeft het moeilijk met deze situatie. Orpheus kijkt toch achterom...

Laura en Sylvia hebben een mooie relatie. Langzamerhand leren de vrouwen elkaar kennen en ze gaan van elkaar houden. Dan gaat Sylvia er opeens vandoor met Alfred (slangenbeet). Laura hoeft in deze versie niet naar de onderwereld om haar geliefde te halen, ze komt uit zichzelf terug. Ze had de relatie met Alfred alleen om een kind van hem te krijgen. Als ze zwanger is gaat ze dus terug naar Laura. Laura kan hiermee toch nog niet voldoende tevreden zijn en wil dat Sylvia met Alfred gaat praten (Laura kijkt achterom). Dan vermoordt Alfred Sylvia.

Dat het verhaal van Orpheus en Eurydice een belangrijke rol speelt in het verhaal wordt heel duidelijk wanneer Laura met Sylvia naar het toneelstuk "Orpheus' vriend" gaat. Het toneelstuk is gebaseerd op het klassieke Orpheus en Eurydice verhaal, maar zowel Orpheus als Eurydice zijn mannen. De vertelster, Laura, legt sterk de nadruk op de overeenkomst van het toneelstuk met haar eigen situatie.

"Misschien, dacht ik, leverde het stuk iets op dat vorm kan geven aan de toestand, waarin wij zelf verzeild waren geraakt; misschien konden we achteraf over het stuk spreken terwijl we het in werkelijkheid over onszelf hadden. (...) en, in antwoord op Sylvia's vraag: 'jij, dacht ik, jij zit in de onderwereld.'" (pag. 71 en pag. 76)

Boekverslag Twee vrouwen (Harry Mulisch)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

Personages

- Laura** Zij is een lieve vrouw die van kunst houdt en er ook veel vanaf weet. Ze heeft een grote bewondering voor haar vader: in vrijwel al haar herinneringen speelt hij een belangrijke rol. Hij is niet alleen haar leermeester, maar ook haar steun en toeverlaat in moeilijke momenten. Het onderdanige maar zich toch uit willen drukken, het liefst schreeuwen, is de belangrijkste eigenschap van Laura, want daardoor komt ze steeds in de problemen: eerst zegt ze niet wat er aan de hand is en later gooit ze het er in een keer uit.
- Sylvia** Zij is een zwijgzame vrouw die heel hard kan zijn, zowel voor haarzelf als voor anderen. Ze kan dominant, maar ook op zichzelf zijn. Daarnaast bezit ze over een bijzonder sterke wil. Dit blijkt uit gebeurtenissen waarin zij heel graag iets wil, want later gebeurt dat dan ook.
- Alfred** Hij lijkt een hele aardige en rustige man te zijn, maar die het wel druk heeft. Hij houdt heel erg van kunst en met name theater. Je weet niet zo heel veel van hem, alleen dat hij een vrouw en kinderen heeft voordat Sylvia bij hem intrekt, later waarschijnlijk uit hele grote woede Sylvia vermoordt en hierdoor in de cel belandt. Laura, zij is zijn ex-vrouw denkt op het eind van het boek: 'In Amsterdam zit Alfred in een cel; hij zal tijd in overvloed hebben voor zijn boek in het theater.' Hieruit blijkt wat ik in de eerder heb beschreven over zijn liefde voor o.a. theater.

Titel, ondertitel en motto

De titel 'Twee vrouwen' is logisch te verklaren doordat het boek over twee vrouwen gaat die een relatie hebben. Er is geen ondertitel aanwezig, wel een motto:

...weer doorsidderde mijn hart

Eros, zoals de wind op de bergen in eiken valt.

SAPPHO

Dit is een citaat van de Griekse dichteres van het eiland Sappho. Eros betekent liefdesgod.

Uitleg: Opnieuw wordt mijn hart gebroken, zoals de wind steeds weer in de eiken op de bergen valt.

Genre

Dit boek is een psychologische liefdesroman.

Relatie tussen tekst en auteur

Ik denk niet dan er een groot verband zal bestaan tussen de tekst en de auteur. De auteur is namelijk een man, terwijl in het boek twee vrouwen de hoofdrollen hebben. Er komt eigenlijk geen mannelijke rol in het stuk voor die op hem zou kunnen slaan.

Relatie tussen verschillende teksten

Harry Mulisch heeft nog verschillende andere romans geschreven. Maar ook verschenen er van hem poëzie, verhalen, theaters en autobiografieën. Maar tussen zijn romans is geen enkele verband te vinden. Het zijn allemaal heel andere boeken met heel andere thema's.

Relatie tussen tekst en context

Er is wel een verband tussen het tekst en context. In de tijd dat het verhaal zich afspeelt was er veel te doen rond de homoseksualiteit. En dit is juist het onderwerp en thema geworden van het boek 'Twee vrouwen'. Sylvia wilde bijvoorbeeld niet dat haar ouders te weten zouden komen dat ze een relatie had met een vrouw, want zij zou dit absoluut niet goed vinden. Dat komt doordat die moeder opgegroeid is in een cultuur waarin homoseksualiteit echt niet kon.

Boekverslag Twee vrouwen (Harry Mulisch)

Miriam Lommen

© havovwo.nl (april 2002)

C. Evaluatie

Persoonlijke beoordeling

Het boek 'Twee vrouwen' vindt ik een heel mooi, verrassend, interessant, boeiend en ontroerend boek. Er was zo nu en dan ook wat spanning, wat er ook voor zorgt dat het boeiend blijft. Ik vind het onderwerp redelijk interessant, namelijk homoseksualiteit. Vooral om te lezen hoe er mensen daar nu en toen (in de tijd dat het boek zich afspeelt) tegenover staan en erop reageren. De tijd waarin het boek zich afspeelt is ook kenmerkend aan het verhaal, want je kunt merken hoe er met het fenomeen homoseksualiteit wordt omgegaan.

Doordat het verhaal in de ik-persoon is geschreven en je dus alles via de ogen van de hoofdpersoon Laura ziet, ken je Laura heel goed. Je kent haar gedachtes, gevoelens, je weet wat ze doet, hoe ze over andere mensen denkt en hoe zij hen ziet. Hierdoor kan ik me heel goed inleven in de situaties en in het hele verhaal. Dat is ook iets wat ik heel erg belangrijk vind bij een boek: dat je je goed in kunt leven. Dat zorgt er vaak voor dat het boeiend en meeslepend is. Dit boek is daar in ieder geval in geslaagd. Ik heb het boek in een keer uitgelezen. Ik kon niet stoppen, doordat er elke keer een bepaalde spanning was. Op een moment dat je heel graag wilde weten hoe die situatie afliep, kwam er een ander stukje wat je eerst moest lezen om daarna weer verder te kunnen lezen. Dat stukje ertussen was vaak een herinnering van Laura. Er liepen eigenlijk allerlei verhalen door elkaar. Dat hield de spanning er dus wel in en hierdoor was het vaak verrassend. Zeker het eind vond ik heel erg verrassend. Ik had zelf al wel gedacht dat Sylvia terug zou komen bij Laura en alleen weg was geweest om zwanger te raken (nog niet meteen toen ze wegging, maar wel toen ze al iets langer weg was), maar dat Alfred Sylvia vermoordt had ik echt niet verwacht.

Ik vond het trouwens heel sympathiek van Laura dat ze vond dat Sylvia met Alfred moest gaan praten toen ze zwanger terugkwam. Later bleek dit fataal te zijn geweest...

Ik vond dat het boek heel fijn en gemakkelijk was om te lezen. Meer hierover kun je hierboven lezen bij 'wijze van vertellen'. Al met al vind ik het boek dus een echte aanrader.